

Kalatalous kestävyyssmurroksessa: Uusia mahdollisuuksia ja haasteita

Irene Kuhmonen

Jyväskylän yliopiston Kauppakorkeakoulu

Kalastuslakipäivät, Helsinki 23.1.2024

Kestävyyshurros systeemisenä muutoksena

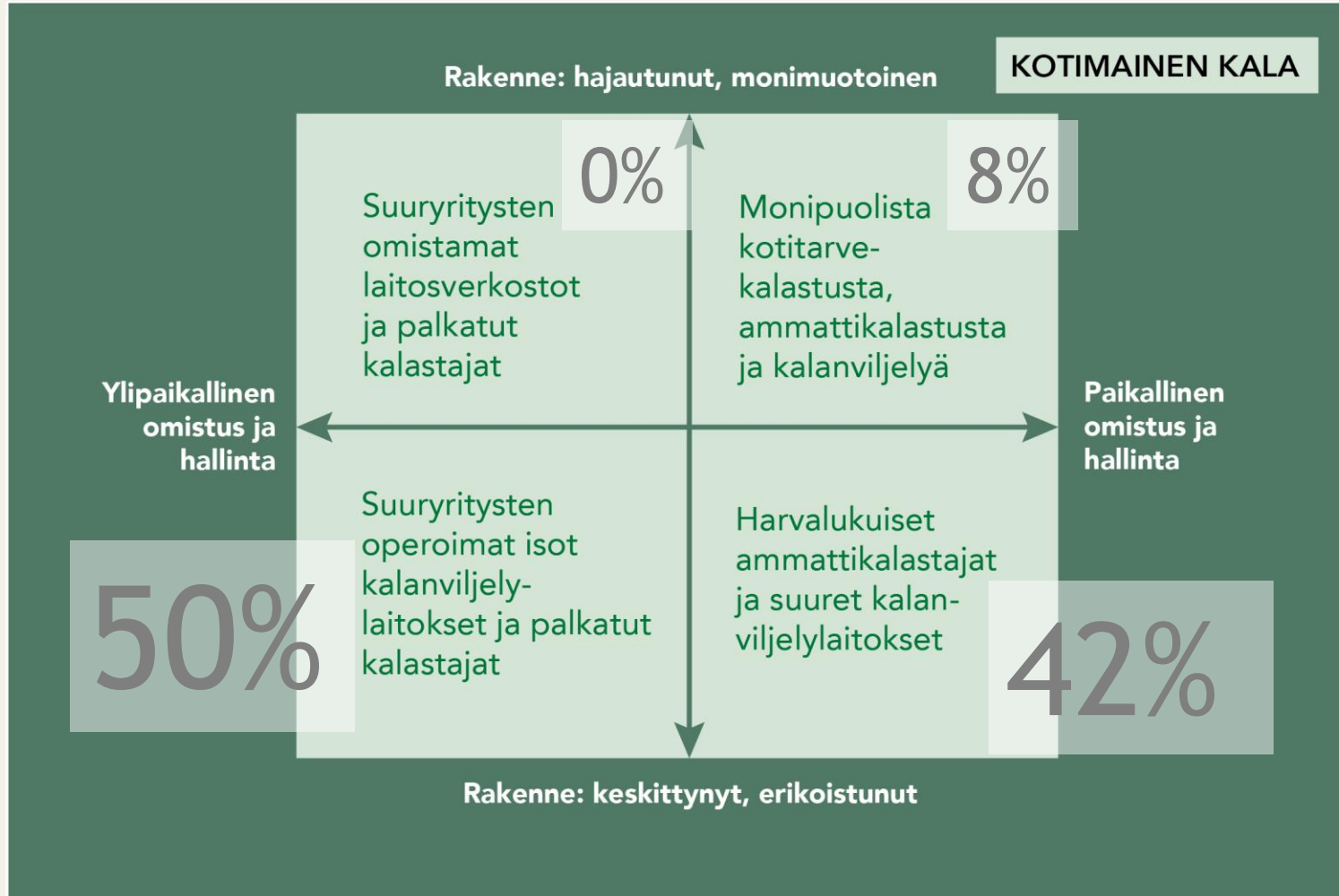
- ▶ Kestävyyshurros → systeeminen muutos → rakenteellinen muutos
 - ▶ Kestävyyshurros muuttaa yhteiskunnallista metaboliaa, tuotannon ja kulutuksen tapoja, yhteiskunnallisen organisoitumisen tapoja, valtaa ja instituutioita, infrastruktuuria, kulttuuria ja arvoja
- ▶ Systeemien toimintaa ohjaavat niiden tavoitteet
 - ▶ Sosiaalisissa järjestelmissä on aina ristiriitaisia tavoitteita
 - ▶ Valtasuhteet määrittävät sitä, kenen tavoitteet lopulta vaikuttavat järjestelmän toimintaan eniten
- ▶ Onko kalatalousala yksi vai useampi järjestelmä? Mitä ovat kalatalousalan tavoitteet? Kuka käyttää eniten valtaa?
 - ▶ Ovatko tavoitteet avomerikalastuksessa, rannikkokalastuksessa, sisävesikalastuksessa, kalankasvatuksessa, kotitarvekalastuksessa ja virkistyskalastuksessa yhteneväisiä?
- ▶ <https://www.kestavamaaseutu.info/>

Kestävyyssurroksen lupaukset kala- alan kannalta

- ▶ Kala on kestävä proteiininlähde; eläinperäisten proteiinien kulutuksessa nykyistä isompi osa voisi tulla kalasta
- ▶ Tuontikalaan, erityisesti Norjan loheen kytkeytyvät kestävyysongelmat
- ▶ Kotimaisessa kalassa kasvun mahdollisuuksia sekä luonnonkalan hyödyntämisen että kalankasvatuksen osalta
- ▶ Huoltovarmuusnäkökulma
- ▶ Vesistöjen tilan parantaminen kalaa syömällä?

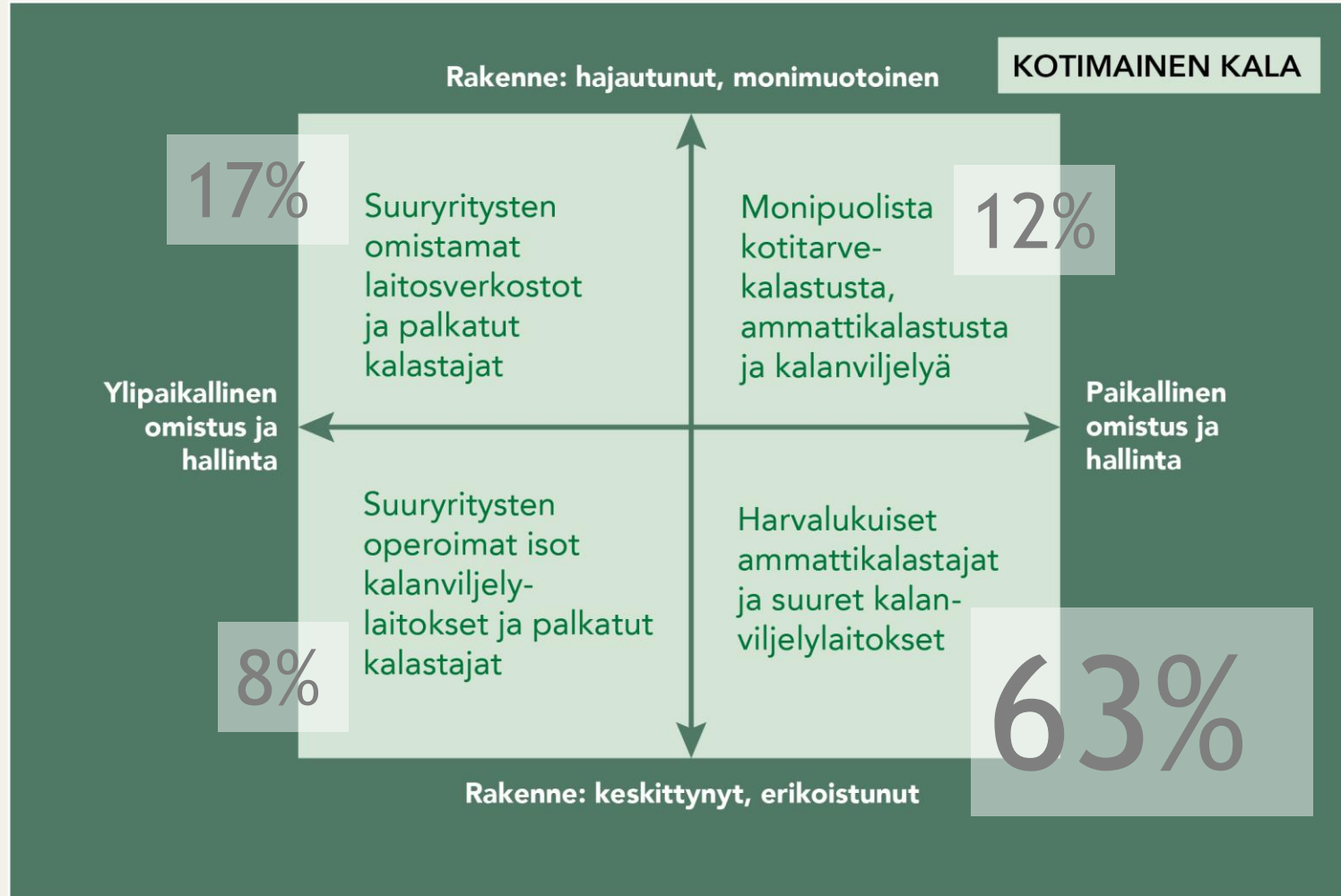
Miten kala-ala voisi kasvaa?

Todennäköinen kehityssuunta

Miten kala-ala voisi kasvaa?

Toivottava kehityssuunta

Kala-ala paikallisen ja ylipaikallisen puristuksissa

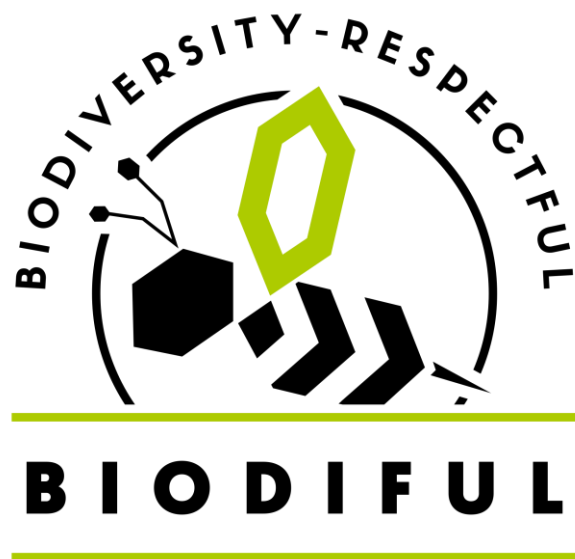
- ▶ Kasvu ja keskittyminen
 - ▶ Skaalaekonomiat erityisesti kalankasvatuksessa ja avomerikalastuksessa
 - ▶ Myös rannikko- ja sisävesikalastus on tehostunut, mutta näillä alueilla ammattikalastus kohtaa myös merkittäviä esteitä, jopa siinä määrin, että voidaan puhua huonon kehityksen kehästä
- ▶ Rannikko- ja sisävesikalastuksen ongelmien diagnostiikkaa
 - ▶ Ristiriidat vesialueiden omistajien kanssa. Ylipaikallistuminen?
 - ▶ Perinteiden katkeaminen riski - jos kalastus loppuu, sen voi olla vaikea tulla enää takaisin (paikallinen hyväksyttävyys)
 - ▶ Lajisuojele: merimetsot, hylkeet, liikkuvien maalien problematiikka
 - ▶ Onko kalastajien määrän väheneminen syy vai seuraus? Kannattavuus?
 - ▶ Kaupankäyntikanavat? Kuka kuorii arvonnisän?

Taantumisen kierteestä kasvun imuun?

- ▶ Vähempiarvoisten kalojen kalastuksen kannattavuuden parantuminen välttämätöntä kala-alan kasvulle?
 - ▶ Kuinka paljon kasvua mahdollista saada arvokaloista?
 - ▶ Kestävyysetu kiistaton; voidaan jopa parantaa vesistöjen tilaa
 - ▶ Mahdollisuus lieventää kaupallisen kalastuksen ja kotitarve- ja virkistyskalastuksen välisiä ristiriitoja?
- ▶ Pullonkauloja ja ratkaisuja?
 - ▶ Skaalaamisen ongelmat → investointitarpeet, kynnys palkata uusia, rahoitusongelmat
 - ▶ Saadaanko uusia kalastajia helpommin, jos kannattavuus paranee?
 - ▶ Kulutuskäyttäytyminen, tuoteinnovaatiot, sesonkiajattelun renessanssi

Vision ja yhteisen tahtotilan tärkeys

- ▶ Vaikka kestävyysmurros luo puitteet kala-alan kasvulle, kestävyteen liittyvät syyt ovat samalla merkittävä sen kasvua estävä tekijä → aito nollasummapeli vai rakenteellisten puitteiden luoma asetelma?
- ▶ Strategisuus, suunnitelmallisuus, murrospolkujen hahmottelu
- ▶ Rehellinen tilannekuva yhdistettynä kunnianhimoiseen visioon mahdollistaa kipukohtiin paneutumisen
 - ▶ Missä kompromissitarpeet?
 - ▶ Kuka käyttää valtaa? Kenen intressejä edistetään?
- ▶ Tämän päivän ongelmat eivät välttämättä ole huomisen ongelmia, mutta jotta 10 vuoden päästä ongelmat olisivat erilaisia, strategiseen työhön pitää ryhtyä

Kiitos!

irene.a.kuhmonen@jyu.fi

